

Stručná zpráva o činnosti Rady vědeckých společností za rok 2003

Česká meteorologická společnost je součástí Rady vědeckých společností (dále RVS). Chceme naše členy proto informovat o její činnosti. Podkladem pro níže uvedený text je zpráva, kterou přednesl předseda RVS prof. MUDr. Ivo Hána, CSc. na 45. zasedání Akademické rady AV ČR.

Rada vědeckých společností ČR (dále RVS) v roce 2003 zastřešovala již 70 vědeckých společností. Nově byla přijata Česká algologická společnost. Čestným členem je Československá společnost pro vědu a umění se sídlem ve Washingtonu, D.C.

Ve vývoji činnosti společností lze sledovat určité trendy. Jedním z nich je výrazně rostoucí snaha po multidisciplinární spolupráci. Objevila se řada společností, které sdružují odborníky různých profesí, roste i kooperace mezi vědními obory. Společnostmi, které pokrývají širší vědní spektrum, jsou Učená společnost ČR a Sisyfos (Český klub skeptiků). RVS dnes navíc soustřeďuje též mnohé společnosti z oborů lékařských i technických, přestože tyto obory mají i vlastní zastřešující orgány. Některá vědecká zaměření společností nejsou zastoupena ani v akademických či jiných institucích.

Zdá se, že roste i zájem o členství ve společnostech. Přestože v r. 2003 většina společností vyloučila ze svých řad členy, neplatící delší dobu členské příspěvky, celkový počet členů - zhruba 34 000 - zůstává prakticky zachován. Řada společností informuje o nových zájemcích především z řad mladé generace. Tento potěšitelný vývoj je možno očekávat i do budoucnosti.

Široké spektrum vědních oborů není jedinou charakteristikou tohoto vědeckého společenství. Společnosti se liší nejen počtem svých členů (největší sdružuje 2 400 členů, nejmenší 35), ale i akcenty na různé oblasti činnosti: striktní vědeckou práci, vzdělávací činnost jak ve středním tak především vysokém školství, osvětovou práci pro veřejnost, spolupráci s orgány státní správy při řešení makrosociálních problémů či na mezinárodní spolupráci. Ve společnostech se setkávají renomovaní vědci se studenty i laiky; učitelé - především i když ne výhradně - vysokých škol s pracovníky výzkumných ústavů a lidmi z praxe; mladí lidé i důchodci.

Především větší společnosti jsou strukturovány jednak místně (pobočky - bývají lokalizovány ve větších městech), jednak profesním zaměřením členů (sekce). Kromě některých společných aktivit žijí ještě pobočky a sekce svým vlastním životem a vytvářejí si vlastní vědecké a jiné programy. Mezi stále vyhledávanější aktivity patří uctění významných osobností oboru - ať už formou mimořádné konference, příležitostného sborníku, nebo zavedením ceny nesoucí jejich jméno.

Stále silněji se rozvíjí živý kontakt společností se zahraničními kolegy. Kromě samozřejmě spolupráce se sesterskými institucemi a významnými představiteli oboru roste i spolupráce se zastřešujícími mezinárodními organizacemi, kde naše společnosti spoluvytvářejí podobu oboru na mezinárodní úrovni. Členové společností jsou jmenováni do vrcholných orgánů mezinárodních společností, pracují v mezinárodních komisích a pod.

RVS byla v r. 2003 řízena výkonným výborem ve složení

Předseda : Prof. MUDr. Ivo Hána, CSc.
Česká imunologická společnost

Místopředsedové:

RNDr. Jaroslav Folta, CSc.
Společnost pro dějiny věd a techniky

Doc. RNDr. Lubomír Hrouda, CSc.
Česká botanická společnost

Doc. Ing. Štefan Zajac, CSc.
Jednota českých matematiků a fyziků

Členové: Doc. PhDr. Jiří Buriánek, CSc.
Masarykova česká sociologická společnost

RNDr. Jiří Grygar, CSc.
Česká astronomická společnost

PhDr. Hana Junová
Českomoravská psychologická společnost

Prof. RNDr. Václav Pačes, DrSc.
Česká společnost pro biochemii a
molekulární biologii

RNDr. František Patočka, DrSc.
Česká geologická společnost

Doc. RNDr. Jaroslav Spížek, DrSc.
Československá společnost mikrobiologická

RNDr. Vladimír Dvořák, DrSc.
delegát Učené společnosti ČR

Finanční podpora vybraných projektů společností ze státního rozpočtu prostřednictvím AV ČR se ve srovnání s r. 2002 v podstatě nezměnila. Zahraniční odbor AV převzal od RVS platbu poplatků do mezinárodních organizací, ale tato položka byla zároveň odečtena ze sumy, kterou může RVS disponovat. Společnostem se dařilo pokrýt průběžné dlouhodobější projekty, ale pro některé nové akce bylo nutno hledat (často obtížně) jiné zdroje. Společnosti zvyšují, ale také diferencují členské příspěvky a zároveň hledají hranici, za níž by další zvyšování příspěvků mohlo mít destruktivní charakter, protože by znamenalo odchod členů ze společnosti.

O činnosti RVS informuje internetová stránka www.cas.cz/rvs. Dalším zdrojem informací o společnostech je Akademický bulletin. V něm se již v minulých letech prezentovala řada našich společností. V r. 2003 byly podrobněji představeny: Česká společnost pro mechaniku, Vědecká společnost pro nauku o kovech, Česká fytopatologická, Česká společnost pro biochemii a molekulární biologii, Společnost pro biologickou psychiatrii, Česká společnost pro životní prostředí, Českomoravská psychologická společnost, Masarykova česká sociologická společnost a Společnost pro vědy a umění.

Činnost společností

Činnost společností spadá do několika oblastí. Společnosti mají mimořádný význam nejen pro vědecká zkoumání, ale plní ještě i jiné funkce:

- umožňují snazší kontakt mezi vědeckými pracovišti a jednotlivci v daném oboru i multidisciplinárně,
- usnadňují – i finančně – spolupráci s mezinárodními organizacemi příslušných oborů,
- zaujímají nezanedbatelné postavení v expertní a poradenské činnosti,
- podílejí se významnou měrou na vzdělanosti české populace – ať již přímo výukou mladé generace nebo návrhy pedagogických postupů,
- spoluprací s vrcholnými orgány státní správy se podílejí na tvorbě zákonů a vyhlášek,
- výrazným způsobem popularizují nejnovější vědecké poznatky u nejšířší veřejnosti a brání rozšiřování nevědeckých teorií,

- udržují periodické publikační řady a česká vědecká periodika,
- udržují odborné knihovny,
- pečují o nastupující vědeckou generaci nejen odborně, ale i finanční podporou,
- umožňují šíření vědeckých informací i do krajů a oblastí,
- RVS usnadňuje kontakt mezi společnostmi i mezi společnostmi a orgány státní správy.

Přínos pro českou společnost

Přínos činností zaměřených speciálně pro českou společnost by se dal rozdělit přibližně do tří okruhů:

- a) osvětová práce pro veřejnost;
- b) spolupráce s regionálními úřady a institucemi, provázená odbornými šetřeními a expertizami;
- c) kontakt s vrcholnými orgány státní správy při přípravě zákonů a vyhlášek;

a) Osvětové práce se věnuje cíleně řada společností. Jednou z nejagilnějších společností je Sisyfos, který v r. 2003 uspořádal 23 přednášek v Praze a dalších městech. Odstraňování europocentrických názorů u veřejnosti je hlavní náplní práce České orientalistické společnosti. Cyklus přednášek pro veřejnost uspořádalo i Sdružení historiků ČR, Česká astronomická společnost, Česká geologická společnost; přednášky pro veřejnost organizovala i Učená společnost a Česká společnost pro biochemii a molekulární biologii. Jednota českých matematiků a fyziků organizovala populární přednášky z matematiky a fyziky ve všech oblastech ČR.

Další společnosti pořádaly pro veřejnost tematické vycházky (např. Česká archeologická společnost, Česká botanická společnost) a výstavy.

b) Spolupráce s regionálními úřady nebo institucemi často napomáhala úspěšným řešením problémů. Tak např. Česká společnost entomologická přispěla k tomu, aby nad přírodovědecky velmi cenným územím byla vyhlášena územní ochrana a zabránilo se stavbě polygonu. Tato společnost se zároveň svými inventarizačními průzkumy podílí na zpracování seznamu ohrožených živočichů pro novou vyhlášku o ochraně přírody. Podobně Česká geologická společnost ve spolupráci s muzei a orgány státní správy se podílí na vyhledávání nových chráněných přírodních útvarů a území. Česká archeologická společnost provádí šetření před začátkem stavebních prací (dálnice apod.), Česká parazitologická společnost sleduje situaci pracovníků ve zdravotnictví, Česká botanická společnost se

zabývala revizí dřevin rok po povodních. Česká bioklimatologická společnost má rozhodující podíl na vydávání biometeorologických předpovědí. Česká společnost pro kybernetiku a informatiku, je i nadále odborným garantem kvality při realizaci evropského projektu ECDL. Společnosti Sisyfos se podařilo ve spolupráci s televizí odhalovat podvodné firmy a jednotlivce a pozadí esoterického byznysu – dokonce dosáhla zastavení prodeje „odrušovače geopatogenních zón“, Uměleckohistorická společnost spolupracuje s různými institucemi při řešení složitých kauz: záměr slučování galerií, delimitace předmětů Národní galerie apod.

c) Kontakt společností s vrcholnými orgány státní správy je dvojího druhu:

i/ **spolupráce** při tvorbě zákonů a vyhlášek (např. Česká geologická společnost při návrzích zákonů o horninovém prostředí, geologických pracích a odpadovém hospodářství, Česká bioklimatologická společnost při úkolech Ministerstva pro životní prostředí, Česká společnost pro mezinárodní právo vypracovává expertizy pro prezidenta republiky, parlament a MZV, spolupracuje na seminářích, pořádaných Parlamentem, Nejvyšším soudem, Ústavním soudem a ombudsmanem),

ii/ **kritické posuzování** (např. Sdružení historiků předalo své stanovisko k nevyhovujícímu návrhu archivního zákona a výuky dějepisu, vydalo k tomuto tématu i oficiální Prohlášení a „Petici 17. listopadu“ s 2 557 podpisy).

Přínos pro vědu

- Mezinárodní konference a kongresy, jejichž hlavním pořadatelem byly vědecké společnosti - 18 akcí
- Mezinárodní konference a akce, na nichž se vědecké společnosti podílely jako spolupořadatelé - 32 akcí
- Společné akce českých a slovenských vědeckých společností - 12 akcí
- Národní akce (některé akce byly s mezinárodní účastí) - 61 akcí

Přínos pro školství a vzdělávání

Zájem vědeckých společností o mladou generaci jde zhruba třemi směry::

- a) speciální programy pro mládež,
- b) pomoc učitelům na všech stupních škol,
- c) programy pro vysokoškolské studenty a doktorandy.

Zvláštní pozornosti většiny společností se těší vysokoškolští studenti, doktorandi a vůbec mladá

vědecká generace. Nezanedbatelnou položkou v zájmu společností o mladou generaci je také ocenění a finanční podpora.

Uved' me pro každou variantu několik příkladů:

a) Česká astronomická společnost přijímá do svých řad i mládež od 15 let. Pro všechny mladé zájemce o astronomii pořádala v r. 2003 astronomickou olympiádu a astrofyzikální praktikum. Oblíbené jsou také astronomické výstavy. Česká orientalistická společnost pečuje i o nejmladší generaci: ve spolupráci se ZOO v Praze a Plzni přibližují členové společnosti dětem asijskou a africkou přírodu, vyprávějí orientální pohádky a organizují tematické výtvarné soutěže. Proběhla také korespondenční výtvarná soutěž „Asijské divadlo“. Společnost se stará i o asijské a africké děti, žijící u nás. Na společných setkáních s českými dětmi se učily vzájemnému porozumění, ale zároveň předváděly něco ze svého tradičního repertoáru. Na závěr roku orientalistická společnost uspořádala předvánoční posezení českých, romských, vietnamských, čínských a mongolských dětí. Česká společnost chemická vyhlásila již 39. ročník chemické olympiády. Jednota českých matematiků tradičně organizovala ve spolupráci s MŠMT soutěže pro žáky základních a středních škol: Matematickou olympiádu. Fyzikální olympiádu, Matematického klokana a Turnaj mladých fyziků. U těchto akcí byla i soustředění, kurzy a školy.

b) Jazykovědné sdružení ČR spolupracuje s MŠMT při zvyšování úrovně výuky češtiny. Zároveň pracuje na tvorbě jednotné terminologie pro recenzi učebnic. Sdružení historiků ČR, jak jsme již uvedli, oponovalo vládnímu návrhu na výuku dějepisu. Společnost pro dějiny věd a techniky uspořádala seminář pro vyučující dějinám věd a techniky na vysokých i středních školách a spolupracuje na začlenění problematiky vývoje vědy a techniky do učebnic základních a středních škol. Česká geologická společnost spolupracuje na návrzích vzdělávacího programu pro gymnázia. Česká společnost pro biochemii a molekulární biologii uspořádala workshop pro učitele biologie a chemie. „Seminář o evoluci buňky“ uspořádala pro učitele rovněž Československá biologická společnost. Česká společnost chemická se podílela na přípravě vzdělávacích programů, nových maturitních zkoušek, na přednáškách pro učitele chemie. Jednota českých matematiků a fyziků uspořádala řadu specializovaných konferencí a akcí: 9. konference středoškolských učitelů matematiky a informatiky, Jarmark fyziky, chemie a matematiky, Letní škola učitelů fyziky, 6. celostátní seminář „Historie matematiky pro středoškolské učitele“, „Veletrh nápadů učitelů fyziky“, Celostátní konference učitelů matematiky na odborných školách, Seminář o

maturitě z fyziky na SOŠ technických a problematice výuky fyziky a maturit z fyziky na technickém lyceu, Konference „Jak učit matematice žáky ve věku 10 – 15 let“. Ve spolupráci s Výzkumným ústavem pedagogickým v Praze se podílela na přípravě návrhu Rámcového vzdělávacího programu pro gymnázia a na přípravě nových požadavků pro maturity z matematiky a fyziky.

c) Pro vysokoškolské studenty a doktorandy je programů nejvíce. Tak např. Jednota českých matematiků a fyziků uspořádala soutěž ve vědecké činnosti v matematice a fyzice. Česká demografická společnost pořádá 1x měsíčně pro vysokoškolské studenty přednášky s diskusí. Česká antropologická společnost ve spolupráci s Technologickou fakultou Baťovy univerzity uspořádala V. ročník tradiční doktorandské konference „Aplikovaná antropologie“. Českomoravská psychologická společnost poskytuje významnou informační podporu České asociaci studentů psychologie a pod její záštitou se konaly III. Studentské psychologické dny. Masarykova česká sociologická společnost vypsala pro vysokoškolské studenty soutěž „Přemýšlejme o Evropě“.

Celostátní soutěž Studentské vědecké činnosti s názvem „Historie“ vypsalo Sdružení historiků ČR, které navíc uspořádalo dvojí setkání doktorandů. Postgraduální cyklus přednášek pořádá také Česká geologická společnost, která rovněž zorganizovala „Studentskou geologickou konferenci Brno 2003“. Soutěž o nejlepší PhD disertaci s významným použitím mikroskopických technik vypsala Československá mikroskopická společnost. 12. Tomáškovy dny pro začínající mikrobiology zorganizovala Československá společnost mikrobiologická. Pro studenty mikrobiologie ještě připravila dva kurzy: Pokroky v mikrobiologii“ a „RNA Klub“. Česká imunologická společnost uspořádala přednáškový cyklus pro

doktorandy „Buněčné a molekulární základy imunologie 2003“ a vydala učební texty.

Finanční podpora odborné činnosti studentů je realizována různými způsoby, nejčastěji však udílením cen a vypisováním grantů. Česká společnost pro biomechaniku považuje dokonce podporu postgraduálních studentů v získávání grantů za jednu ze svých priorit. **Česká meteorologická společnost se vyjadřuje k žádostem o podporu účasti mladých doktorandů a studentů na mezinárodních akcích, kterou uděluje Evropská meteorologická společnost.**

Popularizace

Řada vědeckých společností považuje popularizaci nejnovějších objevů a výsledků bádání za nedílnou součást své práce. Velkou zásluhu v boji proti nevědeckým až život ohrožujícím teoriím má společnost Sisyfos (Český klub skeptiků), která tomuto úsilí věnuje prakticky celou svou činnost. V kapitole „Přínos pro českou společnost“ byla řada popularizačních aktivit vyjmenována, na tomto místě by bylo dobré ještě připomenout i kontakt se sdělovacími prostředky. Např. Astronomická společnost vydala 12 tiskových prohlášení, Jednota českých matematiků a fyziků zajišťovala pravidelný cyklus popularizačních článků v Hospodářských novinách. Uskutečnila se i řada rozhovorů, debat na různá témata apod. Velmi cennou aktivitou jsou vycházky nebo exkurze s odborným výkladem. Tyto aktivity jsou doménou především přírodovědných společností (botanická, biologická, limnologická, geologická), ale nikoliv výhradně: např. archeologická společnost pořádá četné exkurze do zajímavých lokalit také.

Eva Žižková

Ceny Evropské meteorologické společnosti (EMS)

Jednou z hlavních aktivit Evropské meteorologické společnosti je podpora mladých vědců a studentů (Informační věstník 2/2002). Udělovány jsou dva druhy cen, a to cena pro mladé vědce a cena pro studenty / mladé vědce umožňující jejich účast na

konferencích. Pokládáme za účelné znovu na ceny upozornit, podrobnější informace jsou na adrese: <http://www.emetsoc.org/awards>

Eva Žižková

Prosba ke členům společnosti

Vzhledem k tomu, že od 1. 1. 2005 budou vědecké společnosti ze zákona účtovat systémem podvojného účetnictví, bylo by žádoucí, aby všichni zaplatili členské příspěvky za letošní rok do konce září (včetně několika málo nedoplatků za předcházející roky). Předem děkuji.

Helena Vondráčková

Informace z 10. zasedání Rady EMS v Bukurešti

Ve dnech 21. až 23. března 2004 se v Bukurešti uskutečnilo 10. zasedání Rady Evropské meteorologické společnosti. Jednání se zúčastnili členové rady Pal Ambrozy (MMT, Budapest), David Axford (EMS Treasurer and Vice-President, RMS, Reading), Otilia Diaconu (SMR, Bucharest), Tomáš Halenka (ČMeS, MFF UK Praha), Raino Heino (EMS Vice President, GS, Helsinky), René Morin (EMS Past President, SMF, Paris), Rosa Maria Rodriguez (AME, Spain), Werner Wehry (EMS President, DMG, Berlin) a Evangelina Oriol-Pibernat (statut pozorovatele, ESA) a Bob Riddaway (předseda EMS Publications Committee jako host). Dále byl samozřejmě přítomen tajemník EMS Arne Spekat, zástupce Řecké meteorologické společnosti v radě Nicholas Prezerakos (HMH, Greece) se omluvil.

Jednání zahájil přivítáním účastníků ředitel hostitelské instituce, tedy Rumunského národního meteorologického a hydrologického institutu, Ion Poiana, který mimo jiné oznámil snahu INMH stát se přidruženým členem EMS. Předseda EMS W. Wehry poté formálně zahájil jednání rady, poděkoval za pozvání k jednání rady do Bukurešti a rovněž přivítal přítomné členy rady a hosty. Ihned v úvodu zmínil hlavní bod současného zájmu EMS, kterým je bezesporu 4. výroční zasedání EMS, konané 26-30. září 2004 v Nice.

Po několika spíše technických bodech programu následovala zpráva o činnosti výboru rady EMS a sekretariátu EMS. Ve zprávě předsedy byl velký význam přikládán oficiálním setkáním s představiteli AMS na 84. výročním zasedání AMS v Seattlu, kterého se kromě předsedy zúčastnil i člen rady T. Halenka, který zde rovněž reprezentoval vzdělávací komisi EMS při jednání vzdělávací komise AMS. Velkou pozornost věnoval výbor přípravě nadcházejícího 4. výročního zasedání EMS v Nice, na které se podíleli všichni členové výboru i někteří členové rady. Řada aktivit členů výboru směřovala rovněž k rozšíření počtu přidružených členů z řad meteorologických institucí či subjektů podnikajících v meteorologii. Byl dán popud k sestavení materiálu, který informuje potenciální uchazeče o výhodách přidruženého členství a o možnostech, jak se takovým členem stát. Ve zprávě výkonného tajemníka EMS byl v souvislosti s přípravami výročního zasedání v Nice zmíněn posun v obsahu práce, vedle čistě administrativních úkolů bylo nutno jednat i o obsahové náplni, pracovat v programovém výboru ECAC (Evropské konference o aplikované klimatologii), která je součástí a partnerem 4. výročního zasedání EMS.

Ve zprávách předsedů komisí EMS byly obsaženy informace o aktivitách jednotlivých komisí, v některých rovněž informace o připravovaných specializovaných sekcích pro 4. výroční zasedání. Předseda komise pro akreditace D. Oxford představil ve své zprávě profesní kvalifikační systém (national vocational qualification system), který je od konce r. 2003 oficiálně uznávaný v Evropě a definuje standardy pro profesi předpovídání počasí. Zároveň konstatoval, že nemá národní statut a není povinný, je otevřený pro kohokoli, kdo prokáže splnění jeho podmínek. Dalším úkolem komise bude informovat EMS o důsledcích a další aplikaci systému. V obecné rovině je očekávána podpora činnosti komise při dalších aktivitách v zájmu zvýšení kvality meteorologických informací poskytovaných veřejnosti. Plánované je setkání komise při 4. výročním zasedání v Nice, rovněž informace o zmíněném systému a požadavcích na vzdělání v meteorologii bude předmětem prezentace v sekci vzdělávání v meteorologii. Předmětem informace byly i otázky personálního obsazení komise.

Předseda komise pro vyznamenání a ceny, resp. podporu W. Wehry informoval o prvních oceněních v rámci EMS Young Scientist Award v roce 2003, udělených u příležitosti 3. výročního zasedání v Římě. Kromě toho se EMS zviditelnila i udělením řady podpor v rámci Young Student Travel Award na několik konferencí. Pokud jde o r. 2004, bylo sděleno, že v důsledku mimořádné podpory získané od ECMWF bude udělováno podstatně více ocenění i podpor, především v souvislosti se 4. výročním zasedáním (informace o jednotlivých možnostech byly prezentovány v rámci seminářů pražské pobočky ČMeS 6. dubna 2004).

Předseda komise pro vzdělávání v meteorologii T. Halenka informoval o kontaktech ohledně pokračování projektu ESPERE, který byl původně plánován pro 6.RP EC, ale později odložen, místo něj byl připravován na půdě ESA obecnější projekt EIROFORUM. Obsahem zprávy byla rovněž informace o postupu prací na ECTOM II a informace z jednání na zasedání komise pro vzdělávání AMS v Seattlu. Pozornost byla rovněž věnována připravované samostatné sekci o vzdělávání v atmosférických vědách pro 4. výroční zasedání EMS v Nice, byly dojednány některé klíčové příspěvky pro tuto sekci.

V příspěvku z komise pro média od T. Cegnar (nepřítomna) byla zmíněna problematika personálního obsazení komise a zabezpečení mezinárodního festivalu o počasí 14. - 17. října 2004 v Paříži. Byly prezentovány rovněž informace o posledních

přípravách 1st World Broadcast Meteorology Conference konané začátkem června v Barceloně a zmínka o sekci médií na 4. výročním zasedání EMS v Nice.

Velmi rozsáhlý příspěvek přednesl jménem předsedy komise pro konference H. Sandebringa tajemník A. Spekat, který se rovněž velmi intenzivně na činnosti komise podílel. Hlavním bodem byly samozřejmě otázky kolem organizace 4. výročního zasedání EMS v Nice, přípravy Call of Programme a posléze finalizace programu a Call for Pápera (o průběhu příprav i vlastním programu byly v rámci ČMeS průběžně poskytovány nejnovější informace na seminářích pražské pobočky ČMeS). Bylo oznámeno místo konání příštího výročního zasedání EMS, 5. výroční zasedání EMS se uskuteční v r. 2005 v Utrechtu, tentokrát za spoluúčasti původní konference ECAM.

Předseda vznikající komise pro publikační činnost B. Riddaway představil základní úkoly pro činnost komise. Byla diskutována otázka vlastního časopisu EMS, který by mohl být významným zdrojem prostředků pro EMS a zároveň pomoci jejímu zviditelnění a prestiži. Je ovšem ale třeba identifikovat náležitě vlastní náplň a předmět eventuálního časopisu, neboť trh meteorologických časopisů se zdá být dost přeplněn. Možnost navázání spolupráce s některým stávajícím titulem byla rovněž diskutována. Otázkou, která byla nastolena, je další osud EMS Publication Series. Byly řešeny forma i obsah dalších vydání, závěry budou připraveny komisí pro další jednání. Podobně byly nastíněny i otázky kolem další existence EMS Newsletter. Pozornost bude komise věnovat i webovým stránkám EMS a vydávání letáků u příležitosti různých akcí EMS pro jejich lepší propagaci. Jednotlivé členské společnosti jsou vyzývány, aby zvážily možnost dosazení svých zástupců do této komise.

Úloha a složení skupiny pro strategii a rozvoj EMS byly diskutovány v souvislosti se zprávou R. Morina. Mělo by se jednat o malý tým, který by pomáhal vytvářet vize pro další činnost. V současnosti skupinu tvoří R. Morin, W. Wehry a S. Cornford, dalším užitečným členem by mohl být tajemník EMS, možná jedna či dvě osobnosti z řad přidružených členů.

Následovala zpráva o hospodaření EMS a plán na r. 2004 a 2005. Bylo konstatováno, že rozvoj aktivit EMS je potřeba zabezpečit na straně příjmů, samozřejmě především z akcí samotných, ale je třeba řešit i otázku nerovnováhy v krytí výloh EMS jednotlivými členskými společnostmi i s otázkou zvýšení členských poplatků, které jsou již po delší dobu na stále stejné úrovni. Na druhou stranu ovšem byly zmíněny problémy „chudších“ společností, které se potýkají s nepřilíživým velkým zájmem nových členů a eventuální zvýšení poplatků, nutně spojeno i se zvýšením poplatků uvnitř takových společností, by tuto situaci ještě prohloubilo. Rovněž bylo diskutováno i možné zavedení individuálního členství, ovšem podmíněného členstvím v národní meteorologické společnosti. Pro zvýšení zájmu o přidružené členství ze strany menších subjektů je třeba předložit valnému shromáždění k přijetí odstupňované členské poplatky podle počtu zaměstnanců.

Na pořadu jednání byla další řada bodů a diskuse, z níž mezi zajímavější patří především otázka vydávání prohlášení, tj. zda má EMS zaujímat stanoviska k různým otázkám. Bylo konstatováno, že je problematické, má-li k tomu mandát rada, kde nejsou v daný čas zastoupeny všechny členské společnosti, valné shromáždění se ovšem schází pouze jednou ročně, což je zase trochu těžkopádné a neoperativní. Navíc, EMS v tuto chvíli nemá zřejmě příliš velkou váhu na to, aby její prohlášení měla příslušný dopad, na druhou stranu ale nelze příslušné vážnosti dosáhnout bez vyjadřování postojů k některým zásadním otázkám. Tento problém bude třeba dále řešit.

Jednání probíhalo v příjemném prostředí konferenčního sálu hostitelského Rumunského hydrometeorologického ústavu, bylo doprovázeno několika společenskými událostmi, z nichž nejvýznamnější byla bezesporu účast na rumunských oslavách Světového meteorologického dne. Příští, 11. zasedání rady se uskuteční v neděli 26. září 2004, před vlastním začátkem 4. výročního zasedání EMS v Nice.

Tomáš Halenka

Přednášející na zahajovacím ceremoniálu 4. výročního zasedání EMS

1. Michel Jarraud, Secretary General, World Meteorological Organization
2. Kevin Stenson, Rheinisch-Westfälische Energie-Agentur (RWE)
3. Joze Rakovec, Chair of the COST Technical Committee
4. Berthold Metzger, Consultant, PriceWaterhouseCoopers
5. Jean-Francois Minster, IFREMER

EMS Awards 2004

Awards	Amount (€)	Number	Total (€)	
Eumetsat Praha	300	1	300	
Broadcast Barcelona	400	1	400	*possibly EMS4
Mountain, New Hampshire	500	3	1500	
History, Polling	300	1	300	
EMS4, Nice	400	6	2400	
ECSS, Leon	300	3	900	
RIM, Paris	700	1	700	
ERAD, Gotland	400	1	400	
EMS YSA	1000	1	1000	
EMS YSA TRAVEL	600	1	600	
		Sum	8500	

Sylaby přednášek přednesených na „Meteorologických hovorech“ v Praze

Bylo letošní léto extrémně suché?

Rok 2003 se ve vegetačním období vyznačoval nepříznivým průběhem některých klimatologických charakteristik, které ve svém komplexu zapříčinily stav obecně nazývaný meteorologické a hydrologické sucho. Do konce září 2003 jsme na většině území ČR naměřili méně než 500 mm srážek, což představuje méně než 80% průměrné hodnoty, velká část území zaznamenala méně než 60% dlouhodobého

průměrného úhrnu srážek. V kombinaci s odchylkou průměrné teploty od dlouhodobého průměru pro téměř celou ČR do + 2 C° lze považovat léto tohoto roku za klimaticky nepříznivé. Tato situace je dokumentována analýzou využitelné vodní kapacity půd, vláhové bilance travního porostu a indexem meteorologicky možného sucha.

Radim Tolasz (4. 11. 2003)

Projekt ALADIN-2 a problematika předpovědi s krokem sítě v oblasti od 10 do 3 km.

Náplní přednášky je seznámit širší meteorologickou veřejnost s novým projektem v numerické předpovědi počasí ALADIN 2, který je zaměřen na předpovědi v tak jemném rozlišení, kdy konvektivní procesy jsou již úplně nebo částečně rozlišeny. Zároveň jsou zmíněny hlavní specifické rysy základních částí modelu (dynamického jádra, fyzikálních parametrizací a asimilace dat), které jsou nutné pro předpověď v takovém měřítku. Například v dynamice modelu je potřeba opustit hydrostatickou aproximaci, fyzikální část modelu se musí doplnit o parametrizaci mikrofyziky oblačnosti a srážek a o

turbulenci, v asimilaci dat je potřeba přizpůsobit základní algoritmy a metody. Dále čím dál tím větší roli budou v asimilaci hrát lokální nekonvenční data, jakou jsou pozorování radarů a družic. Všechny tyto nové požadavky na modelování tak vysvětlují, proč je žádoucí vytvořit zvláštní projekt. Trochu širší prostor je v přednášce věnován popisu nehydrostatické verze modelu ALADIN, která se svou kvalitou simulací řadí do světové špičky a přitom dovoluje používat výrazně delší časový krok než konkurenční modely.

Radmila Brožková (4. 5. 2004)

Aktuální problémy MŽP v oblasti změny klimatu a nové úkoly v souvislosti se vstupem ČR do EU

1. Úvod – Rámcová úmluva OSN o změně klimatu a Kjótský protokol (stručná informace)
2. Zajištění problematiky změny klimatu na MŽP
3. Aktuální úkoly MŽP v oblasti změny klimatu
4. Národní program na zmírnění dopadů změny klimatu v ČR
5. Směrnice EU č. 2003/87/EC o obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů
6. Projekty společné implementace podle čl. 6 Kjótského protokolu
7. Obchodování s emisemi podle čl. 17 Kjótského protokolu
8. Návrh nařízení EU o regulaci F-plynů (HFC, PFC, SF₆)
9. Závěr – další kroky

Marie Zahradníková (18. 5. 2004)

EUMETSAT – konference a podpis smlouvy o vstupu České republiky

Ve dnech 31.5. až 4.6.2004 se v Praze v konferenčním centru hotelu Diplomat uskutečnila konference *The 2004 Eumetsat Meteorological Satellite Conference*, o níž již předem informovaly Meteorologické zprávy (2004, 57, č.1, str.27). Tyto konference se doposud každoročně konaly v některém ze členských států organizace EUMETSAT (podrobnosti k této organizaci viz článek věnovaný MSG - Meteosatu druhé generace - v témž čísle MZ, str. 15-20); poslední z nich v roce 2002 v irském Dublinu a v roce 2003 v německém Výmaru. Česká republika byla první pořádající zemí, která v době zahájení konference ještě neměla žádnou formu členství v organizaci EUMETSAT.

Hlavními tématy konference byly současné a budoucí družicové systémy a přístroje, chemismus atmosféry, MSG – první výsledky, nowcasting a pozorování silných bouří, monitorování hydrologického cyklu, asimilace družicových dat, výuka a vzdělávání, virtuální laboratoře, globální pozorování oceánů a klimatologie oceánů a atmosféry. Konference se zúčastnilo 236 řádně zaregistrovaných posluchačů, což byla doposud nejvyšší zaznamenaná účast na těchto konferencích. Konferenční služby pro ČHMÚ a pro EUMETSAT byly smluvně zajištěny agenturou Guarant. Sborníky příspěvků, CD s přednesenými přednáškami (ve formátu Power Point), program přednášek a seznam účastníků budou k dispozici k zapůjčení u účastníků konference. Jako všechny obdobné akce, i tato konference byla doprovázena společenskými akcemi: „Icebreaker Cocktail“ se uskutečnil první den konference na Žofíně, večere VIP (na pozvání generálního ředitele organizace EUMETSAT) druhý den v restauraci *Petřínské terasy*, a konečně hlavní společenská akce, „Gala Dinner“ v Břevnovském klášteře.

Kromě samotné konference došlo ale i k jině, pro ČR a ČHMÚ patrně daleko důležitější události, a

sice k *podpisu smlouvy o přistoupení České republiky k organizaci EUMETSAT formou spolupracujícího členství*. ČR byla posledním státem střední Evropy, který doposud nebyl ani plným, ani spolupracujícím členem organizace EUMETSAT (podrobnosti k formám členství viz MZ 2004, 57, č. 1, str.15-20). Za Českou republiku smlouvu podepsal ministr životního prostředí Libor Ambrozek, za organizaci EUMETSAT její generální ředitel, Dr. Tillmann Mohr. Smlouva nyní musí být ratifikována jednak parlamentem ČR, jednak koncilem organizace EUMETSAT. Po schválení oběma subjekty se ČR stane spolupracujícím členem (někdy též nepřesně označované jako *přidružené členství*) organizace EUMETSAT k **1. lednu 2005**.

Spolupracující členství je přechodnou formou k *plnému členství*, přičemž toto přechodné stádium by nemělo trvat déle než 5 let. Členský poplatek spolupracujícího člena činí 50% sumy, kterou by dotyčný stát platil při plném členství, přičemž základ této sumy se odvíjí od aktuálního národního hrubého důchodu. Suma poplatků, kterou spolupracující stát zaplatí za celou dobu svého spolupracujícího členství, se následně odečte od vstupního poplatku (čítajícím trojnásobek ročního poplatku plného člena), standardně hrazeném při vstupu formou plného členství. Spolupracující členství zajišťuje plný přístup k veškerým datům, produktům a službám organizace EUMETSAT a zároveň z toho vyplývajících povinností; neumožňuje však podílet se na řízení organizace a na přijímání různých rozhodnutí, dále neumožňuje národním firmám spolupracujícího státu uzavírat kontrakty s organizací EUMETSAT a jeho občanům zakazuje stát se zaměstnancem organizace. Tyto jisté restriktce jsou zcela zrušeny až při vstupu formou plného členství.

Martin Setvák

(Připraveno pro Meteorologické zprávy.)



Přejeme všem příjemné prožití dovolené

výbor České meteorologické společnosti